

Opgroeien

17 mei t/m 2 juni 2016

Diamanten ringen	17 mei
Reddeloos of te redden?	18 mei
Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat	19 mei
Op eigen benen	20 mei
Een dagje mee op pad	21 mei
Gier	22 mei
Borsthaar	23 mei
Nestkom?	24 mei
Zwarte ooievaar	25 mei
Er zijn nesten en nesten	26 mei
Zwart-wit	27 mei
Elektriciteitsmast: gave nestplek of levensgevaarlijk?	28 mei
Ooievaars in National Geographic	29 mei
Pareltjes	30 mei
Terugmeldingen	31 mei
Meer over ooievaars in National Geographic	1 juni
Meer over ooievaars ... voor kleuters	2 juni

Diamanten ringen

17 mei, Wim van Nee

Er is gisteren veel gebeurd. Daarover is ook al veel geschreven in het weblog van Leo, in het clubhuis en in Vraag&Antwoord. Ik laat het hier even rusten en ga jullie vertellen over Elsa.

Elsa

Kennen jullie Elsa? Met die mooie ring om haar vinger, een Elsaring? Elsaringen kunnen knap kostbaar zijn, vooral als ze zijn uitgevoerd met diamanten. Alleen weggelegd voor de extreem rijken onder ons.

O wacht, ik ga de verkeerde kant op. Ik moet het niet over sieraden hebben, maar over ELSA-ringen, geschreven met vier hoofdletters. Van dat kostbaar, dat klopt wel een beetje, maar diamanten, dat is een beetje overdreven. Hoewel, wie van een spannend boek houdt met ooievaars in de hoofdrol...

Ik dwaal alweer een beetje af.

Laser

Techniek schrijdt voort. De aluminium vogelring gaat al heel lang mee, maar kent ook verschillende nadelen. Daarom heeft *Vogelwarte Radolfzell* samen met *Fraunhofer-Institut für Chemische Technologie* een nieuwe, hightech ring ontworpen. De ring staat bekend als ELSA-ring. Aan de hoofdletters kun je afleiden dat ELSA een afkorting is. Het staat voor *European Laser Signed Advanced-ring*. De code is niet met verf aangebracht, maar met behulp van laser. De ELSA-ring wordt in veel landen gebruikt voor verschillende soorten ooievaars.

Code

Ieder land heeft zijn eigen unieke code. De Nederlandse weten jullie al: Er staat **NLA** op, wat staat voor *NederLand Arnhem*. Dat stamt nog uit de tijd dat het Vogeltrekstation in Arnhem gevestigd was. De code bevat altijd de letter **E** op de tweede positie. Ervoor staat nog één cijfer, erachter drie, bijvoorbeeld **1E234**. De ring is achtkantig en dit nummer staat er vier keer op. Op de tussenliggende vlakjes staat drie keer **NLA** en één keer de adresgegevens van het Vogeltrekstation. In Nederland zijn de eerste ELSA-ringen in 2010 aangelegd. Meer over ELSA-ringen op de STORK-site: www.ooievaars.eu

Kostbaar

Hoewel niet uitgerust met diamant, zijn ELSA-ringen toch kostbaar. Tot vorig jaar hoefde over de prijs van ringen geen btw te worden betaald. Dat vond de wetgever toch niet zo'n goed idee en vanaf 2016 moet er wel btw worden afgedragen. Dat maakt de ringen 21% duurder en ze kosten de ringer of STORK nu € 5,75 per stuk.

Diamant

En die diamanten ooievaarsringen? Daar is een heel spannend boek over geschreven. Kijk even op de STORK-site: www.ooievaars.eu

[terug naar boven](#)

Reddeloos of te redden?

18 mei, Caroline Walta

Wat een turbulente tijden op het nest. Het was gauw duidelijk dat het kleinste kuiken van de vijf het niet ging redden. We moesten inzien dat het daarop volgende kuiken het eveneens moeilijk zou krijgen. Alleen dat een vreemde ooievaar zo op het nest tekeer zou gaan, is ook voor ons een verrassing.

Het kan gebeuren, indringers die een bezet nest willen innemen. Het gaat om ooievaars die zelf geen nestplek hebben, of - zoals in ons geval - een broedsel hebben verloren. Ze zijn uit op een partner of plek, of beide... maar nakomelingen van een ander zijn niet welkom. Ik heb het zelf met eigen ogen gezien op een nest bij mij in de buurt en wat sta je dan machteloos.

Op meer plaatsen dode jongen

Afgelopen weekeinde was ik bij ooievaarsbuitenstation De Lokkerij* in De Schiphorst. Na het herintroductieproject van 1979 tot 1988, broeden hier nog steeds ooievaars (ca. 40-45 nesten). De ooievaarskenners die het terrein al vanaf het begin beheren, geven aan dat er door het zeer droge voorjaar te weinig voedsel is voor een nest van 5 jongen. Bij het inventariseren en aflezen van ringen heb ik hier onder nesten dus ook dode jongen gevonden.

Een enkele overlever

Soms is een kuiken nog in leven en wordt het in het station opgevangen. Zieke en zwakke jongen gaan alsnog gauw dood; de natuur heeft deze selectie al gemaakt. Een enkele keer zit er een sterke tussen die door de eerste dagen en nachten komt. Het afgelopen weekeinde kreeg ik de zorg over zo'n kuiken. Het betekent: 7-10x per dag voeren (vanaf het eerste licht tot donker), aangekoekte poepbakken soppen, eendagskippenkuikens in warm water ontdooien en deze gele pluizenbollen dan in stukken knippen (het laatste een hele uitdaging voor een vegetariër).

Maar wat is het mooi om een jonge ooievaar van zo dichtbij te zien. Het kuiken dat je begroet met zacht geklepper als je als 'ouder' met 'voer' aankomt. Ik mag de vogel aanraken om te bepalen of het lichaam niet te warm of koud is en om te bekijken of er geen luisjes zijn. Dat had ik als kind toch nooit durven dromen... Het hooi schud ik een beetje op en de warmtelamp zet ik aan of even uit.

Helende handen?

Op een gegeven moment maak ik me zorgen. Het jong wil geen voer meer, maar blijft toch langdurig jammeren. Ik haal de kenner erbij en ze zegt: "Leg je hele hand maar plat op het kuiken." Nog geen drie tellen later ontspant het jong en valt het in diepe slaap. "Hoe kan dat nou?", vraag ik. Het antwoord is: "het kuiken hoort jouw hartslag door je handpalm en voelt op die manier de veiligheid van een broedende oudervogel." Dit is de reden dat er soms een klokje wordt neergezet: het tikken van de wijzers lijkt op het kloppen van een hart en brengt het kuiken tot rust. Soms sta je niet geheel machteloos.

*) nee, niet van 'ooievaars lokken', maar hier woonde ooit een familie Van Lokken.

Wakker en in diepe slaap (inzet). Foto en ervaring met dank aan De Lokkerij

[terug naar boven](#)

Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat

19 mei, Arda van der Lee

Toen ik net in de schemer naar huis reed, zag ik nog een ooievaar langs de rand van een ondiepe greppel stappen, op zoek naar eten.

Zoals op ons nest te zien is, komen de ouders al vroeg, net nadat het licht is, aan met het eerste maaltje. En dat gaat zo de hele dag door, tot in de schemer. Jonge ooievaars hebben altijd honger, de ouders moeten heel wat voedsel in hun krop verzamelen om ze tevreden te stellen. Nu het nog steeds weinig geregend heeft en de grond hard en droog is, moeten ze op zoek naar vochtige plekken. Dat zijn dus slootkanten, greppels waar nog water in staat en drassige plekken in weilanden en uiterwaarden. Aan onze oudervogels is goed te zien, dat ze hun snavel diep in de (zachte) grond moeten steken om nog wormen te vinden. Het rood van hun snavel is bedekt door de modder. Langzamerhand zal er overgeschakeld worden naar ander voedsel, bv. meikevers en sprinkhanen. De eerste meikevers zijn al gesignaleerd. Jammer dat de inhoud van de krop meestal een ondefinieerbare brij is, anders konden we kijken wanneer de eerste meikever als lekker hapje aan de kuikens wordt aangeboden.

[terug naar boven](#)

Op eigen benen

20 mei, Arda van der Lee

De ontwikkeling van de jongen gaat nu snel. Ze gaan af en toe echt staan (op de poten) als ze naar de nestrand gaan om te poepen. Ze staan erg te wankelen en gaan gauw weer door de 'knieën'.

De hele dag op de poten staan kan pas over enkele weken. Daar zijn ze nu nog niet sterk genoeg voor. Meestal staan ze nu dus nog op het onderste deel van de poten. Het 'onderbeen' steekt naar voren. Ze gaan niet echt door de knieën, want bij een vogelpoot zit het kniegewricht veel hoger, helemaal verstopt in het verenkleed en dus uiterlijk niet zichtbaar. Daaronder komt het scheenbeen (tibia). Dit deel is vaak bevederd en omdat dit uiterlijk het bovenste deel van de poot lijkt, wordt dit vaak de "dij" van een vogel genoemd. Het gewricht dat daaronder zit is dan ook niet de knie, maar de enkel (of hiel). Eigenlijk staan ze dus op hun hielen.

terug naar boven

Een dagje mee op pad

21 mei, Caroline Walta

Vandaag neem ik u mee op een inventarisatieronde langs de nesten in de regio Den Haag, onderdeel van het werk dat wij als vrijwilliger van STORK doen.

Mooi weer nodigt uit tot een ooievaarsronde op de fiets. Vaak wil ik niet de hele dag op pad, zodat ik 's middags nog (ring)waarnemingen kan invoeren en foto's kan bewerken. Alleen, vaak loopt het anders...

Mag ik ook even door die teletoeeter kijken?

Nog geen vijf minuten na vertrek van huis tref ik een bekende vogelaar uit een totaal andere regio. Hij is hier in Den Haag om nestmanden voor de boomvalk op te hangen, ter compensatie voor gekapte bomen. Na een praatje rij ik door naar het nest bij de Britse School. Ik zet mijn telescoop neer. Die gaat al gauw in de laagste stand, want er zijn een paar jeugdige passanten die de ooievaars willen zien. Fantastisch, hè?

Op naar de flat aan de Smaragdhorst. Op een relatief nieuw nest staat een ooievaar, maar het lijkt er niet op dat hier wordt gebroed. Het nest van de oudere buren ziet er beter uit. Aan de ringen zie ik dat de man de wacht houdt en de vrouw op eieren of kuikens zit. Een belangstellende buurtbewoner komt even een gezellig praatje maken. Natuurlijk mag hij ook door de telescoop kijken.

Daar stond dus een boom

De volgende nesten liggen op de flats van Suzannaland. Voor me uit rijdt een lange vrachtwagen met een hoogwerker. De naam moet ik onthouden, die kan van pas komen bij het ringen van met ladder onbereikbare nesten. Plotseling besluit het gevaarte op de weg te keren en in volle snelheid ramt de oplegger een boom. Het is een enorme klap en stukken hout vliegen om mijn oren. De chauffeur stapt uit. Hij is zichtbaar aangeslagen.

Als de houtresten weg zijn, de specialisten van de gemeente zich over de boom hebben ontfermd en alle betrokkenen door de telescoop naar de ooievaars hebben getuurd, ga ik verder. In Wassenaar twee geheel verschillende nesten, het ene op de gevel van oude kasteeltje, het andere bovenop een gesnoeide boomtop. Door naar Leidschendam.

Pechvogel

Uiteindelijk sta ik bij het voorlaatste nest. Een paal bij een klein landgoed, echt schitterend. De vogel die op de nestrand staat, kriebelt met de snavel op de rug van de broedende vogel. Een teken van een gewenste wisseling van de wacht. Een aflossing die niet komt, want de liggende vogel is dood. Er zit geen enkele beweging in en de veren wapperen onnatuurlijk. Een levende vogel zou met de kop in de wind gaan zitten.

De nesteigenaar is niet thuis, maar alle contacten staan in mijn telefoon. Ik bel met de vraag of ik het terrein mag betreden. Hier hebben we in juni vorig jaar geringd met de brandweer, dus wellicht kunnen zij helpen om de dode ooievaar van het nest te halen. Mijn voeten zakken weg in het drassige weiland. Ik overleg nog met de kazerne, maar een hoogwerker is op deze natte ondergrond niet te gebruiken en het nest is onbereikbaar met een ladder.

Traan en een lach

We kunnen niet anders dan de natuur haar gang te laten gaan. Het zal tijd kosten voor het lichaam is vergaan en wat dan overblijft is een kunststof ring van de enige ooievaar in mijn regio die overwintert in Spanje. In december kreeg ik nog een foto van de vogel in de omgeving van Madrid. In januari zag ik haar terug in de regio en in maart op het nest. Je hebt zo'n reis overleefd, je partner heroverd, je nest gerenoveerd, je eieren gelegd en dan... leg je het loodje.

Nog één plek te gaan en die bezorgt me weer een grote glimlach. Bovenop een oude kerktoeren ligt het nieuwe nest. Hier staan twee ooievaars die wij als jong hebben geringd! 'Ooievaar Rijswijk' en 'Ooievaar Voorburg' hebben elkaar gevonden in Leidschendam en zorgen nu voor eigen nageslacht. Mijn blik dwaalt over de parkeerplaats naast het pand. Een mooie plek voor een brandweerwagen in juni.

De voorbereidingen van het ringseizoen 2016 zijn al in volle gang. In deze fase vooral heel veel plannen, bellen en mailen. In de volgende blogs zullen we u hierover meer vertellen.

terug naar boven

Gier

22 mei, Wim van Nee

Op Texel zit een vale gier. Op waarneming.nl zijn verschillende spectaculaire foto's te zien van de gier, die wordt belaagd door een kraai. Dapper, de kraai is toch echt een paar maten kleiner dan de gier.

Het deed me weer denken aan broedseizoen 2003, toen we getuige waren van een nieuw fenomeen. Vale gieren belaagden ooievaarsnesten bij ooievaarsstation De Lokkerij. Daarbij vielen de nodige slachtoffers onder de jonge ooievaars. We hebben verschillende dodelijk gewonde jongen van nesten gehaald.

Nu zijn ooievaars wel iets gewend. Ze vliegen wel samen op met de grotere zeearend. En ze hebben een natuurlijke vijand met een lengte tot een kleine 2 meter ... de mens. Gelukkig voor ooievaars kan de mens zelf niet vliegen; maar een vale gier, met een spanwijdte van rond de twee en een halve meter, is toch wel erg intimiderend en bedreigend. Maar vale gieren zijn ook de kwaadsten niet. Zij zijn ook alleen maar op zoek naar voedsel. Normaal gesproken zijn het aaseters, maar ja, in ons nette Nederland, vind je niet zomaar een karkas. Dan moet je andere bronnen aanboren en de jonge ooievaars vormden een makkelijk prooi. Bij dreiging houden ze zich dood en dat past weer precies in het straatje van de vale gier.

De gieren overrompelden de ooievaars volledig. Aanvankelijk lieten de ooievaars het gebeuren. Natuurlijk was er paniek, maar ze waren niet opgewassen tegen de enorme gieren. Maar ook voor ooievaars geldt dat je samen sterker bent dan alleen. In de loop van de dagen gingen de ooievaars samenwerken en langzaam maar zeker durfden ze het aan om de gieren te verjagen. De dolksnavel van een ooievaar is meer een wapen dan de haaksnavel van een gier en met wat meer lef, overtuiging en samenwerking lukte het de ooievaars om de gieren op afstand te houden. Het had wel een prijs: in totaal zijn 28 ooievaarsjongen gesneuveld.

Er is een overeenkomst met de aanval van vreemde ooievaars in Gennepe. Ook hier is de aanval in eerste instantie overrompend. De broedvogels moeten in de nieuwe situatie leren hoe ze moeten reageren. Dat is ten koste gegaan van één van de jongen, maar de broedvogels hebben een lesje geleerd, waar ze in de toekomst mogelijk voordeel van hebben.

terug naar boven

Borsthaar

23 mei, Wim van Nee

Gelukkig, regen ... en dat betekent regenwormen. Eindelijk weer meer eten. Ook bij de jongen komen alle onverteerbare resten er in de vorm van een braakbal weer uit. Daarin zit ook borsthaar... van regenwormen.

Eh... dat lijkt een beetje raar. Hebben die kale wormen dan haren? Ja, dan hebben ze. Op de borst zitten korte stugge haartjes, de zogenaamde borstelharen, die de wormen gebruiken om vooruit te kruipen. En die borstelharen verteren niet in de maagsappen van de ooievaar, daarom zijn ze terug te vinden in de braakballen. Niet dat ze opvallen hoor, ze zijn zo klein dat een microscoop nodig is om ze goed te onderscheiden.

Als de honger toeslaat, dan eten de jongen wat ze voor de snavel komt. Dan pikken ze ook rommeltjes uit het nest en eten dat op, eetbaar of niet. Het kan zover gaan dat ze oude braakballen opeten. Het stilt de honger, maar het voedt niet. Braakballen komen er normaal gesproken weer uit, maar soms worden ze zo groot, dat de kleine jongen ze niet kwijt raken. Zand maakt de braakballen zwaar en compact. Soms rijgen braakballen zich aaneen met lange grassprietten, touwtjes, elastiek... De gevolgen kunnen groot zijn: regelmatig sterven jongen op het nest door verstikking. Dit gebeurt vooral in tijden van voedselschaarste. Maar gelukkig is dankzij de regen het tij gekeerd.

Als u morgen een worm ziet kruipen, aai hem dan eens over de borst. Strijk in koprichting. Die borstelharen kun je misschien niet zien, voelen kun je ze wel. Succes.

terug naar boven

Nestkom?

24 mei, Leo Daanen

Een ooievaarsnest is zo plat als een tafeltje? Een vraag bij Vraag en Antwoord was of de ooievaars door blijven bouwen.

Wim antwoordde daarop, dat een nest van de ooievaars zo plat is als een tafeltje. Daar werd in het Clubhuis weer best veel op gereageerd, vandaar ik er even op terug KOM !!

In het begin van de nestperiode sleept vaak het mannetje takken aan. Ook het vrouwtje doet dit wel eens hoor, dit is een soort van baltsgedrag. Wij zouden het iemand versieren noemen, zoals wij dat hier uitdrukken. Het nest wordt dan automatisch hoger, dat heb je ook in eerdere blogs (ik geloof van Caroline of Wim) kunnen zien. Later komt er wat hooi aan te pas voor de eieren die op komst zijn. Het midden van het nest gaat daardoor ook weer omhoog. Maar de eieren blijven toch naar het wat lagere midden rollen.

Als er jongen zijn, dan komen de pakken hooi naar boven, zoals je hebt kunnen zien. De boeren persen het hooi en de ooievaar pakt stiekem een pak in zijn snavel en keert terug naar het nest, haha. Dat is wat overdreven, maar jullie hebben kunnen zien dat ze soms een flink pak meesjouwen. Dit is om het nest droog, warm en schoon te houden, maar omdat ze nu geen of nauwelijks takken meer aanslepen gaat de binnenbodem weer meer omhoog dan de rand.

En zo krijg je wat Wim al zei, een nest als een tafeltje.

Zijn straks de jongen uitgevlogen, dan kunnen wij van vogelwacht de Maasheggen weer aan de bak. Oh nee, dat zeg ik verkeerd: in de bak(kie) haha. We knappen dit modderpoeltje dan weer op tot een spik-splinter-nieuw nest voor 2017. Maar... eerst 2016 maar eens goed proberen af te sluiten.

[terug naar boven](#)

Even voorstellen: de zwarte ooievaar

25 mei, Caroline Walta

Na een hectische tijd ben ik even met familie uitwaaien op Vlieland. De Haagse ooievaars moet ik een paar dagen missen, maar via het heerlijke Hotelletje De Veerman is er de digitale verbinding met Beleef de Lente :-). Op de Waddeneilanden broeden geen ooievaars, alleen een enkele keer vliegt er eentje over: een witte of een zwarte.

Wij noemen "onze" ooievaar zo, maar eigenlijk hoort hier nog "witte" voor (*ciconia ciconia*). Er bestaat namelijk ook een zwarte ooievaar (*ciconia nigra*). Deze soort heeft alleen wit op de buik en oksels. In vlucht vormt die vanaf de grond gezien een witte driehoek in het zwarte lijf. "Zwart" is niet helemaal een goede benaming vind ik, want in de veren zit een glimmende gloed, die met de lichtval varieert van groen tot paars.

Niet kleppen, wel vissen

Het is niet alleen de kleur die de soorten van elkaar onderscheid. Zo kleppert de zwarte ooievaar nauwelijks met de snavel, maar maakt een miauwend en knorrend geluid. De vogel is ook iets kleiner van formaat. Verder is deze soort vrij schuw en leeft hij teruggetrokken in bossen. Ze nestelen niet op gebouwen en palen, maar hoog in bomen. Waar het hoofdvoedsel van de witte ooievaar vleesachtig is, eet de zwarte ooievaar het liefst vis.

Kans op zien van zwarte ooievaar

In Nederland broeden (nog) geen zwarte ooievaars, wel in o.a. Duitsland en verder oostwaarts, tot ver in Rusland. Na het uitvliegen zijn het vooral de jonge vogels die al zwerfend onze regio even aandoen. Net als de jonge witte ooievaars zijn hun snavel en poten nog niet zo fel rood gekleurd als die van de oudervogels.

De STORK-website heeft ook een pagina gewijd aan de zwarte ooievaar:

www.ooievaars.eu/0400zwarteooievaar/default.html

P.S.: Naast de witte en de zwarte ooievaar, zijn er nog 18 andere soorten. Die komen helemaal niet voor in Nederland. Toch is het interessant om kennis met ze te maken en zo meer te weten te komen over de wereld van de ooievaar. Ik zal er af en toe wat over schrijven in de weblog (maar de Genepse actualiteiten gaan uiteraard voor).

Afbeelding uit: *Storks, Ibises and Spoonbills of the World* (eigen scan)

[terug naar boven](#)

Er zijn nesten en nesten

16 mei, Arda van der Lee

In Lelystad broedt een aantal ooievaars in een hoogspanningsmast. Vlak langs de A6, dus veel mensen kunnen dat zien. Tenminste, als je in het drukke verkeer tijd hebt om naar boven te kijken.

Die ene hoogspanningsmast is langzamerhand behoorlijk vol, zo vol dat de volgende mast ook al in gebruik is genomen. Daar zijn inmiddels 2 bewoonde nesten. Voor iedereen die regelmatig over die A6 rijdt, maar zijn ogen op de weg houdt (zoals het hoort), hierbij een foto van de bewoonde mast.

Je kunt zien dat sommige paren super ijverige nestbouwers zijn. Kijk maar naar het tweede nest van links op de onderste rij en het rechternest bovenin. Daar zijn toch een hoop takken voor aangesleept!

Zoals al regelmatig in onze weblogs is verteld, wordt er door de ouders behalve takken, ook van alles aangesleept voor in de nestkom.

Zag ik vader laatst niet op ons nest met dorre klimopbladeren aankomen? Tussen dat materiaal zitten ook allerlei zaden. En als de nestkom dan ook nog lekker modderig is, vinden die zaden in het voorjaar een prima voedingsbodem in het nest om te gaan kiemen. Zo stak dit voorjaar op een van deze nesten in Lelystad een boompje van een kleine meter boven de nestrand uit. Geen belemmering voor de ooievaars, het nest is bewoond en geen boompje meer te zien.

terug naar boven

Zwart-wit

27 mei, Arda van der Lee

Elke dag wordt de tekening van het verenkleed van de jongen duidelijker. Op hun 'vleugels' is een zwarte band te zien. De jonge kuikens hadden alleen donsveertjes, maar nu zijn er dekveren en slagpennen aan het groeien.

De dekveren geven een vogel zijn vorm en kleur, onder de dekveren zitten de donsveren voor isolatie. Slagpennen zijn lange, sterke veren die aan de vleugels zitten en samen het vliegoppervlak vormen. En dat hebben onze jonge ooievaars uiteindelijk nodig om over een week of 6 het nest te

verlaten. En dan zijn er nog de staartpennen, die helpen bij het sturen. Handig om goed op het nest te landen.

Vogelveren ontstaan uit papillen, soort wratachtige knobbeltjes in de huid, en zijn opgebouwd uit hoornstof of keratine. Net als onze nagels. Alleen zijn veren een tikje geavanceerder gebouwd. Een veer bestaat uit een schacht die zich vertakt in baarden en baardjes. Op de dekveren, slag- en staartpennen zijn de kleine baardjes uitgerust met microscopische haakjes, die in elkaar grijpen en de veer een samenhangend oppervlak geven. Als een vogel zijn veren poetst, doet hij dat om losgeraakte baardjes weer met elkaar te verbinden. Uit een telling van de slagpennen van kraanvogels bleek dat elke zijde van de veer zo'n 650 baarden heeft, die zich per stuk weer in 600 baardjes vertakken. Eén kraanvogelveer bevat dus ongeveer anderhalf miljoen baardjes.

Een veer zelf is geen levende structuur. De vogel kan zijn veren bewegen dankzij spiertjes rond het veerzakje waarmee de veer aan de huid vastzit. De meeste vogels vervangen hun verenkleed ten minste eens per jaar, en de nieuwe veren groeien uit dezelfde papillen.

terug naar boven

Elektriciteitsmast: gave nestplek of levensgevaarlijk?

28 mei, Caroline Walta

In de weblog van 26 mei deelt Arda een indrukwekkende foto van de hoogspanningsmast in Lelystad vol ooievaarsnesten. Is dat dan niet gevaarlijk? Nee en ja. Ik zal eens kijken wat ik kan terughalen van de natuurkundelessen op school.

Nee, het is niet gevaarlijk voor de ooievaars, omdat ze niet in contact komen met de elektriciteitsdraden en met de grond.

Vogels kunnen dus prima op de kabels zitten, zoals je groepen spreeuwen vaak ziet doen. Voor ooievaars is de draad te smal, zij geven de voorkeur aan een breder of platter voorwerp. Daar zit nu juist een groot risico...

Ja, het is gevaarlijk voor de ooievaars en wel om twee redenen.

1. Op veel plekken in het buitenland staan de stroomverdelers open en bloot op de palen. Een vogel die hierop gaat zitten, komt via de paal in contact met de grond en krijgt zo een stroomstoot. Het voorkomen van deze elektrocutie kan door het isoleren/afdekken van de stroomverdelers. Of het niet op, maar onder de paal aanbrengen ervan.

2. Vogels in vlucht kunnen in botsing komen met de draden. Het is dan niet de elektrocutie waarvan ze slachtoffer worden, maar de klap tegen de draad. De oplossing is het zichtbaar(der) maken van de kabel, met eraan geregen gekleurde bollen of opvallende hangende markeringen.

Zoals je ziet op de foto, komen de vogels en de nesten in Lelystad niet in aanraking met de stroomverdelers of de paal en de kabels tegelijkertijd. Verder zijn deze ooievaars goed bekend met deze plek. Ze zien de draden hangen en vliegen er overheen of er onderdoor. Voor de jongen wordt

het nog wel een uitdaging. Zij moeten de afstand van de kabels goed leren inschatten, om er niet mee in botsing te komen.

Over een week of 2-3 zijn onze jongen in Gennep een stuk groter (ouder en wijzer?). Naast eten, poepen en lanterfanten, zal het trio druk zijn met het bekijken van de aan- en afvliegende oudervogels. Als leergierige leerlingen zullen ze alle bewegingen van pa en ma in zich opnemen voor later.

Hopelijk heb ik zelf goed genoeg opgelet bij natuurkunde voor een duidelijke weblog :-).

**STROOMVERDELER
OP DE PAAL=
ELEKTROCUTIE**

**STROOMVERDELER
ONDER DE PAAL=
VEILIG**

**KABEL
MARKERING
TEGEN BOTSING**

[terug naar boven](#)

Ooievaars in National Geographic

29 mei, Wim van Nee

Soms lijkt het wel of er alleen in Nederland ooievaars zijn, daar richten we ons immers op. Toch is Nederland maar een 'klein' land als het om ooievaars gaat. Voor de West-Europese populatie is Spanje een groot bolwerk en wereldwijd gezien overtreft Polen alle andere landen.

Zo'n 20 jaar geleden hebben we dat onverwacht met eigen ogen aanschouwd. Vanuit de Postcodeloterij was er een speciale goede-doelen uitzending van de Surpriseshow en men had besloten om het ooievaarsproject te verrassen. En dat is gelukt. Annemieke en ik werden allebei op school bezocht door een cameraploeg van RTL. Zie het voor je, twee scholen op stelten. Eerst wat smoesjes natuurlijk, we kregen een ooievaarsnest aangeboden, maar natuurlijk zat er meer achter. Vrijwilligers van het ooievaarsproject kregen een studiereis aangeboden naar Polen, het ooievaarsland bij uitstek. Van ieder ooievaarsstation mochten twee mensen mee.

In Noordoost-Polen hebben we met eigen ogen gezien hoe het kwam dat het met de ooievaar daar zo goed ging. Dunbevolkt, kleinschalig, rommelig landschap, extensieve landbouw, waterrijke gebieden met een niet-gereguleerd waterpeil en ... armoede. Een trieste constatering, dat armoede een positief effect had op de ooievaarsstand. Al met al een bijzondere reis, waar een mens van leert relativeren.

We moesten er weer even aan terugdenken, toen gisteren het juni-nummer van National Geographic in de bus viel. Daarin staat een geweldig artikel over ooievaars. Geen verrassing hoor, op de achtergrond hebben we er ook een klein beetje aan meegewerkt. Het is gemaakt door natuurfotograaf Jasper Doest, een succesvolle Nederlandse natuurfotograaf, die verder kijkt dan de foto. Die foto's staan niet op zichzelf, maar ze vertellen een verhaal. Ik ga het verhaal natuurlijk niet vertellen, ik raad jullie aan om het zelf te lezen en bekijken. Geniet van de bijzondere en indringende foto's. Link naar het artikel: [Ooievaars in Europa](#)

terug naar boven

Pareltjes

30 mei, Wim van Nee

Wat een plensweer vandaag! Pa en ma ooievaar krijgen het niet goed meer voor elkaar, om de jongen af te schermen tegen zoveel nattigheid. De dekveren van de jongen zijn er nog niet helemaal door en ze worden nat tot op de huid. Maar vandaag regende het in Zuidoost-Drenthe warm water. Tussen de buien door voelde je ook alleen maar warmte en er was weinig wind. Een groot voordeel.

Slagregens die vanuit het westen komen, in combinatie met een koude wind, zijn berucht. Als dat weer een paar dagen aanhoudt, dan vallen er slachtoffers door onderkoeling. Een nest dat niet goed afwatert, verandert in een modderpoel.

We spraken eens een nesteigenaar, die jaren achtereen dode jongen op het nest had. We kwamen achter de oorzaak. Hij had het nest bekleed met plastic om het hout te beschermen. Daarop lag wat nestmateriaal, maar dat kon niet voorkomen dat het nest steeds weer veranderde in een zwembad. Verdrinken in het nest, het komt echt voor. Dus het devies: zorg dat het nest kan afwateren. Aan nesteigenaren adviseren we dan ook om ieder najaar, als de ooievaars weg zijn, het nest hierop te controleren. De 'koek' uit het nest verwijderen, het nest doorsteken, nieuw nestmateriaal erin en het nieuwe seizoen kan beginnen. Hoe dat in Gennepe gedaan wordt, hebben jullie al kunnen lezen in de prachtige weblogs die Leo erover geschreven heeft.

En water van boven? Als de veren gezond zijn, dan parelen de waterdruppels er mooi af.

terug naar boven

Terugmeldingen

31 mei, Leo Daanen

Elektriciteitsmasten gevaarlijk of niet ?? Caroline schreef pas geleden nog een heel mooi uitgebreid verslag over elektriciteitsmasten. Zijn deze elektriciteitsmasten wel of niet gevaarlijk? Caroline heeft hier een heel duidelijke uitleg over gegeven.

Ringen doen we om meer te weten te komen over het wel en wee van vogels. Vorig jaar hebben wij 4 jonge ooievaars geringd in Kerkrade bij GaiaZoo, het waren mooie jongen en zagen er gezond uit. Wilde ooievaars broedend in een dierentuin, prachtig om te zien. Het gewicht en de vleugellengte corresponderden goed met elkaar, dus prima groeicurve. Ze zijn geringd met de volgende ringnummers 2E366 t/m 2E369 Een poosje later kregen we bericht dat er 1 jong dood onder het nest gevonden was. De plaatselijke dierenarts heeft deze nog onderzocht: mager en lege krop, ringnr. 2E368. Echter, 1 dag later kregen we weer een bericht, ook nummer twee is dood gevonden in de buurt van het nest, raar maar waar? ook mager en lege krop ringnr. 2E366. De overige twee jongen zijn gezond en wel uitgevlogen; wat een opluchting, want onze zorg was hierdoor erg groot.

Eind augustus keek ik in mijn programma (Griel van Vogeltrekstation) naar de ringgegevens en tot mijn grote verbazing zag ik een terugmelding van ooievaar 2E369 voorbij komen. Haaa leuk, een terugmelding van 1 van de vier jongen geringd in Kerkrade, snel even kijken waar die gezien is. De melding kwam uit Frankrijk, maar jeetje deze was echter dood gevonden onder een hoogspanningsmast, geëlektrocuteerd stond er als vermelding bij. Dat was dus nummer drie uit het nest die het niet overleefd heeft.

Enkele dagen later wilde ik ringgegevens invoeren in Griel en dan kijk ik altijd eerst bij de berichten.

Dit is de plek waar de terugmeldingen in terecht komen. Hé, weer een terugmelding, deze keer van het laatst overgebleven jong 2E367. Leuk zeg, weer uit Frankrijk mooi hoor. Maar toen ik verder las zag ik helaas dat het weer om een slachtoffer ging, dood korter dan 1 week. Omstandigheden: Geëlectrocuteerd. Ahhhhh dat meen je niet, was mijn eerste reactie. Een gezond nest van 4 jonge ooievaars geringd, poosje later twee jongen dood in de buurt van het nest. En weer een tijdje later, hoe sterk het ook klinkt de andere twee (op verschillende plaatsen) geëlectrocuteerd. Het moet niet gekker worden, toch?

Vriendelijk bedankt voor uw melding van een geringde vogel. Hieronder treft u de gegevens over deze vogel aan. Als u fouten in deze melding aantreft verzoeken wij u vriendelijk deze aan ons te melden. Het doel van het verzamelen van ringgegevens is om kennis te vergaren over trek en overleving van vogels.

Identificatie	Arnhem VT [Netherlands] (NLA)	[NLA 2E.....369]
Metalen ring:	2E.....369	
Andere merktekens:	geen andere (kleur)merktekens aanwezig	[ZZ]
Ringgegevens (geringd door: L. Daanen (L63))		
Datum (dd.mm.jjjj):	05-06-2015, 14:15, datum is exact op de dag af	[0]
Soort:	Ooievaar (Ciconia ciconia)	[01340]
Geslacht:	onbekend	[U]
Leeftijd:	nestjong, niet vliegvlug	[1]
Plaats:	GalaZoo, Dentchenbachweg 105 Kerkrade	[NL08]
Coördinaten:	lat: 50° 52' 12 (50.8700302395688), lon: 6° 3' 0 (6.05013012886047)	toon op kaart [http://maps.google.com/maps?q=50.8700302395688,6.05013012886047]
Nauwkeurigheid:	nauwkeurig tot op de ingevulde ringcoördinaten	[0]
Euring code:	NLAA02E.....36903Z20134001340N0N-UU11-043550506201501415NL08+505212+0060300082004	
Meldgegevens (gemeld door: CRBPO (FRP) Bird Ringing Centre (FRP))		
Datum (dd.mm.jjjj):	27-08-2015, 00:00, datum is exact op de dag af	[0]
Soort:	Ooievaar (Ciconia ciconia)	[01340]
Geslacht:	onbekend	[U]
Leeftijd:	volgroeid, verder onbekend	[2]
Plaats volgens Google:	Voie Communale des Meuniers, Nazelles-Négron, Indre-et-Loire, Centre, Frankrijk	[FR47]
Plaats volgens melder:	La Grisière, Nazelles-Négron, Indre-et-Loire, Centre, Frankrijk	
Coördinaten:	lat: 47° 25' 5 (47.4180555555556), lon: 0° 56' 18 (0.938611111111111)	toon op kaart [http://maps.google.com/maps?q=47.4180555555556,0.938611111111111]
Nauwkeurigheid:	nauwkeurig tot op de ingevulde ringcoördinaten	[0]
Conditie:	dood, korter dan 1 week	[2]
Omstandigheden:	geëlectrocuteerd	[35]
Andere merktekens:	geen andere (kleur)merktekens aanwezig	[ZZ]
Opmerkingen:		
Euring code:	NLAA02E.....36904Z20134001340N0Z-UU21U—270820150—FR47+472505+00056180235030053422600081	
Afgeleide gegevens		
Afstand tot ringplaats:	534 km	Verstreken tijd: 81 dagen
Richting van ringplaats:	228 graden	is 2 Month(s) 20 Day(s)
Met vriendelijk groet,		
Centrum voor vogeltek en -demografie Dutch centre for Avian Migration and Demography		

Vriendelijk bedankt voor uw melding van een geringde vogel. Hieronder treft u de gegevens over deze vogel aan. Als u fouten in deze melding aantreft verzoeken wij u vriendelijk deze aan ons te melden. Het doel van het verzamelen van ringgegevens is om kennis te vergaren over trek en overleving van vogels.

Identificatie	Arnhem VT [Netherlands] (NLA)	[NLA 2E.....367]
Metalen ring:	2E.....367	
Andere merktekens:	geen andere (kleur)merktekens aanwezig	[ZZ]
Ringgegevens (geringd door: L. Daanen (L63))		
Datum (dd.mm.jjjj):	05-06-2015, 14:15, datum is exact op de dag af	[0]
Soort:	Ooievaar (Ciconia ciconia)	[01340]
Geslacht:	onbekend	[U]
Leeftijd:	nestjong, niet vliegvlug	[1]
Plaats:	GalaZoo, Dentchenbachweg 105 Kerkrade	[NL08]
Coördinaten:	lat: 50° 52' 12 (50.8700302395688), lon: 6° 3' 0 (6.05013012886047)	toon op kaart [http://maps.google.com/maps?q=50.8700302395688,6.05013012886047]
Nauwkeurigheid:	nauwkeurig tot op de ingevulde ringcoördinaten	[0]
Euring code:	NLAA02E.....36703Z20134001340N0N-UU11-043550506201501415NL08+505212+0060300082004	
Meldgegevens (gemeld door: Publieke Meldingen (PM1))		
Datum (dd.mm.jjjj):	29-08-2015, 00:00, datum plus of min 3 dagen	[2]
Soort:	Ooievaar (Ciconia ciconia)	[01340]
Geslacht:	onbekend	[U]
Leeftijd:	onbekend of niet opgegeven	[0]
Plaats volgens Google:	D3, Montamisé, Vienne, Poitou-Charentes, Frankrijk	[FR49]
Plaats volgens melder:	Montamisé, Vienne, Poitou-Charentes, Frankrijk	
Coördinaten:	lat: 46° 37' 1 (46.6170797596563), lon: 0° 25' 34 (0.426321029663086)	toon op kaart [http://maps.google.com/maps?q=46.6170797596563,0.426321029663086]
Nauwkeurigheid:	Ergens binnen een straal van 5 km	[1]
Conditie:	dood, korter dan 1 week	[2]
Omstandigheden:	geëlectrocuteerd	[35]
Andere merktekens:	geen andere (kleur)merktekens aanwezig	[ZZ]
Opmerkingen:		
Euring code:	NLAA02E.....36704Z20134001340N0—UU01U00—290820152—FR49+463701+00025341235040062722300083	
Afgeleide gegevens		
Afstand tot ringplaats:	627 km	Verstreken tijd: 83 dagen
Richting van ringplaats:	223 graden	is 2 Month(s) 22 Day(s)
Met vriendelijk groet,		
Vogeltekstation		

Conclusie is dat hoogspanningsmasten voor jonge onervaren ooievaars toch best gevaarlijk zijn. Het zal dan waarschijnlijk gaan om de masten waar de stroomverdeler bovenop zit, zoals Caroline al uitgelegd heeft.

[terug naar boven](#)

Meer over de ooievaars in National Geographic

1 juni, Caroline Walta

In de weblog van eergisteren heeft Wim het genoemd, maar ik wil er ook nog even aandacht aan besteden: het toonaangevende tijdschrift National Geographic van juni bevat een indrukwekkende reportage over de ooievaar (18 pagina's!).

In 2012 verschijnt er een indrukwekkende foto in de media van een groep ooievaars voor een kleurrijke achtergrond. Als je het beeld even op je laat inwerken, zie je dat de vogels staan op een... vuilnisbelt. De Nederlandse fotograaf Jasper Doest valt hiermee in de prijzen bij de prestigieuze wedstrijd "Wildlife Photographer of the Year". Meer hierover: www.ooievaars.eu

De fotograaf raakt gefascineerd door de ooievaar, vooral als symbool van nieuw leven dat tegenwoordig scharrelt tussen ons afval. Jasper werkt vijf jaar aan het project: dagenlang brengt hij door tussen de ooievaars, hij reist naar diverse landen om de vogels te bestuderen en te praten met mensen die om uiteenlopende redenen net zo geboeid zijn door *Ciconia ciconia*. Zo komt hij eveneens in contact met STORK. Wij zijn erg trots dat we een bescheiden steentje mochten bijdragen aan deze indrukwekkende reportage.

Jasper Doest: "Zo bezien is de ooievaar een metafoor voor de ontwikkeling van onze maatschappij. Als ultieme cultuurvolger heeft hij ons vergezeld - eerst van het platteland naar de stad, en nu verder naar de afvalbergen van onze welvaart."

Het juni nummer van National Geographic ligt nu in de winkel en kost € 5,45. Mocht je niet in de gelegenheid zijn om een exemplaar te kopen, een digitale versie van het artikel kun je vinden op <http://www.nationalgeographic.nl/artikel/ooievaars-in-europa>

Foto: Jasper Doest

Meer over ooievaars... voor kleuters

2 juni, Arda van der Lee

Voor ons volwassenen is het natuurlijk genieten van zo'n artikel in National Geographic. Voor kinderen zijn de foto's ook leuk, maar de teksten zijn vaak veel te lang. Daarom heeft STORK samen met KNNV het boek 'Zeg kleine ooievaar, wat vlieg je ver' gemaakt.

'Zeg kleine...' is een vrolijke serie, die jonge kinderen op een speelse manier kennis laat maken met het leven van dieren, in dit geval de ooievaar. Het is een spannend voorleesverhaal met leuke weetjes over ooievaars, met luisterboek en CD-meezingliedjes. Bij het verhaal hoort ook de website www.zegkleine.nl.

Ooievaars zijn trekvogels. Daarom trekken Puck en Pim helemaal naar West-Afrika. Wat een vliegavontuur! Het is zo'n lange tocht dat ze moe worden. Er zit geen vaart meer in hun vleugels. Komen ze er wel?

Kleuters leren zo ooievaars kennen. Een mooi verhaal met achterin vier pagina's vol informatie over de ooievaar. U kunt het bestellen om de (klein)kinderen voor te lezen via de website van STORK www.ooievaars.eu

STORK stelt dit informatieve prentenboek 'Zeg kleine ooievaar' gratis beschikbaar aan basisscholen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven (zolang de voorraad strekt). Winkelprijs € 14,95. Het boek is tegen vergoeding van uitsluitend de verzendkosten aan te vragen. Kijk maar even op www.ooievaars.eu hoe dat bestellen gaat.

[terug naar boven](#)